

Олександр Москалик,

аспірант Сумського державного
університету.

ORCID: <http://orcid.org/0009-0002-9998-6027>

ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО БЮРО РОЗСЛІДУВАНЬ

У статті здійснено комплексне дослідження інформаційної діяльності Державного бюро розслідувань та особливостей її організаційно-правового забезпечення. Проаналізовано чинну нормативно-правову базу, зокрема положення законів України у сфері інформаційних відносин, а також відомчі нормативні акти, що регламентують порядок обробки, використання та захисту інформації у діяльності правоохоронного органу. Встановлено, що чинне законодавство не містить чіткого та системного визначення інформаційної діяльності ДБР, що зумовлює наявність прогалин у правовому регулюванні та ускладнює формування ефективного механізму її реалізації.

У роботі узагальнено наукові підходи до визначення поняття «інформаційна діяльність» та запропоновано його уточнення з урахуванням специфіки діяльності ДБР як органу досудового розслідування. Особливу увагу приділено обґрунтуванню авторського підходу до розуміння організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності, яке розглядається як комплекс взаємопов'язаних правових норм, організаційних заходів, процедур і технічних засобів, спрямованих на впорядкування інформаційних процесів у межах повноважень органу.

Наукова новизна дослідження полягає у виокремленні та характеристиці структурних складових організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР, до яких віднесено нормативно-правову, організаційно-комунікаційну, процедурну та технічну складові. Розкрито їх зміст, функціональне призначення та взаємозв'язок у забезпеченні ефективного функціонування інформаційної системи органу. Зроблено висновки, що впровадження комплексного підходу до організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР сприятиме підвищенню рівня законності, ефективності та безпеки інформаційних процесів, удосконаленню міжвідомчої інформаційної взаємодії та адаптації національного законодавства до сучасних викликів цифровізації державного управління.

Ключові слова: ДБР, інформаційна діяльність, інформаційна взаємодія, організаційно-правове забезпечення, інформаційні відносини, правоохоронні органи, інформаційна безпека

Moskalyk O.

The concept of organisational and legal support for the information activities of the State Bureau of Investigations

The relevance of the study is determined by the increasing role of information activity in ensuring the effective functioning of law enforcement bodies, particularly the State Bureau of Investigation (SBI), in the context of digital transformation of public administration. At the same time, the current legislation of Ukraine does not provide a comprehensive and systematic regulation of the information activity of the SBI, which leads to fragmentation of legal norms and complicates the practical implementation of information processes.

The purpose of the study is to conduct a comprehensive analysis of the information activity of the State Bureau of Investigation and to develop a conceptual approach to its organizational and legal support, including the identification and characterization of its structural components.

The methodology of the research is based on a combination of general scientific and special legal methods. The dialectical method was used to examine the development of information activity in relation to modern digital processes. The formal-legal method was applied to analyze regulatory legal acts governing information relations. The system-structural method enabled the identification and characterization of the main components of organizational and legal support. In addition, the method of generalization was used to formulate conclusions and theoretical provisions.

The results of the study indicate that the organizational and legal support of the information activity of the SBI should be considered as a complex system consisting of interrelated components: regulatory (legal), organizational and communication, procedural, and technical. Each of these components performs a specific function in ensuring the creation, processing, storage, use, dissemination, and protection of information. The proposed approach constitutes the

scientific novelty of the study, as it allows for a systematic understanding of the mechanism of information activity and creates a basis for improving legal regulation, strengthening interagency cooperation, and ensuring a balance between efficiency and the protection of human rights in the information sphere.

Keywords: State Bureau of Investigation (SBI), information activity, information interaction, organizational and legal support, information relations, law enforcement bodies, information security.

Постановка проблеми. Розвиток інформаційної діяльності правоохоронних органів характеризується посиленням ролі інформації як стратегічного ресурсу публічного управління та важливого інструменту забезпечення законності. У цьому контексті організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) виступає ключовим елементом, що визначає умови, межі та порядок здійснення інформаційних процесів, а також забезпечує їх узгодженість із вимогами законодавства.

Особливість інформаційної діяльності ДБР полягає в її безпосередньому зв'язку з виконанням функцій досудового розслідування, що передбачає роботу з великими масивами чутливої інформації, у тому числі такої, що має обмежений доступ. У зв'язку з цим організаційно-правове забезпечення цієї діяльності повинно охоплювати не лише нормативне регулювання порядку обігу інформації, а й визначення внутрішніх управлінських процедур, механізмів взаємодії, а також гарантій її захисту.

Аналіз чинного Закону України «Про Державне бюро розслідувань» свідчить про відсутність комплексного підходу до врегулювання організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності цього органу. Законодавчі положення лише частково торкаються питань використання та обігу інформації, не містять чіткого визначення поняття інформаційної діяльності, а також не розкривають її місця у системі повноважень ДБР. Така фрагментарність правового регулювання зумовлює виникнення нормативної невизначеності, ускладнює формування єдиних організаційних підходів до здійснення інформаційних процесів. Такі недоліки нормативного регулювання створюють передумови для неоднозначного застосування правових норм, ускладнюють координацію діяльності структурних підрозділів і можуть негативно впливати на ефективність реалізації функцій ДБР.

Вищезазначене визначає актуальність наукового дослідження сутності організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР, визначення його змісту та основних складових.

Метою статті є науково-правовий аналіз поняття, сутності та змісту організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР.

Стан розробки проблеми та методи дослідження. Правовий та науковий аналіз діяльності ДБР за останній час був предметом дослідження низки вітчизняних науковців, серед яких: Л. І. Аркуша, Н. М. Бакаянова, О. В. Бордун, В. В. Владишевська, Р. В. Греба, О. О. Драник, О. В. Ільченко, І. С. Ковальчук, Ю. М. Крамаренко, М. С. Моїсєєв, В. І. Литвиненко, М. А. Погорєцький, Є. Д. Скулиш, О. С. Старенький, С. В. Телешев, О. А. Таньчук, Г. О. Усатий, Н. О. Федчун, В. І. Цимбалюк, І. В. Цюприк та ін. та інші. Науковцями переважно розглядалися питання правового статусу ДБР, його завдань, функцій, повноважень, а також загальні засади організації та здійснення діяльності цього правоохоронного органу.

Водночас слід констатувати, що питання організаційно-правового забезпечення саме інформаційної діяльності ДБР у науковій літературі досліджені фрагментарно та недостатньо системно. Окремі аспекти інформаційних процесів у діяльності правоохоронних органів розглядалися переважно в загальнотеоретичному або суміжному контексті, однак комплексного підходу до структурування складових організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР фактично не сформовано. Це зумовлює актуальність обраної тематики та необхідність її подальшого наукового опрацювання.

Методологічну основу дослідження становить сукупність загальнонаукових і спеціально-юридичних методів пізнання. Зокрема, використано діалектичний метод для дослідження розвитку інформаційної діяльності ДБР у взаємозв'язку з процесами цифровізації державного управління; формально-юридичний метод – для аналізу нормативно-правових актів, що регулюють інформаційні відносини; системно-структурний метод – для виокремлення та характеристики складових організаційно-правового забезпечення; порівняльно-правовий метод – для зіставлення наукових підходів до визначення інформаційної діяльності; а також метод узагальнення, що дозволив сформулювати авторські висновки та пропозиції.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційна діяльність правоохоронних органів є однією з ключових передумов ефективного виконання покладених на них функцій. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про державне бюро розслідувань», є державним правоохоронним органом, на

який покладаються завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування кримінальних правопорушень, віднесених до його компетенції [1]. Як орган досудового розслідування ДБР здійснює свою діяльність в умовах постійного обігу значних обсягів інформації, що обумовлює необхідність її належного правового та організаційного забезпечення.

Закон України «Про Державне бюро розслідувань», визначає правовий статус, завдання та повноваження ДБР. Водночас аналіз положень зазначеного нормативно-правового акту свідчить про відсутність у ньому чіткої та системної регламентації як самої інформаційної діяльності, так і організаційно-правового забезпечення такої діяльності органу. Норми закону лише опосередковано передбачають можливість здійснення інформаційної діяльності ДБР шляхом закріплення загальних функцій і повноважень органу, без належної деталізації її змісту, форм і механізмів реалізації. Такий підхід зумовлює виникнення нормативної невизначеності у сфері організації інформаційних процесів та ускладнює формування цілісної системи їх правового забезпечення.

В означеному контексті спочатку слід звернутися до аналізу поняття інформаційна діяльність ДБР. У науковій літературі інформаційна діяльність традиційно розглядається як сукупність дій, пов'язаних із створенням, збиранням, одержанням, зберіганням, використанням, поширенням та захистом інформації. Так, Л. П. Коваленко розглядає інформаційну діяльність крізь призму соціальної ролі інформаційного права, підкреслюючи, що вона відображає основні напрями необхідного впливу цієї галузі права на інформаційні відносини. Йдеться про такий регулятивний, охоронний і закріплювальний вплив, без якого функціонування суспільства на сучасному етапі розвитку є неможливим [2, с. 12].

О. В. Синєокий розглядає інформаційну діяльність як комплекс взаємопов'язаних елементів, що включає інформаційні процеси, технічні засоби, організаційні передумови та заходи модернізації, які базуються на застосуванні сучасних технологій. Основною метою такої діяльності є забезпечення належного рівня задоволення інформаційних потреб фізичних і юридичних осіб, а також ефективна реалізація інформаційних функцій і завдань держави [3, с. 49–50].

А. І. Марущак визначає інформаційну діяльність як сукупність дій, спрямованих на забезпечення інформаційних потреб фізичних осіб, юридичних осіб та держави [4]. Слід зазначити, що наведене визначення, на думку М. М. Танчинець фактично відтворює підхід, закріплений законодавцем у частині першій статті 12 Закону України «Про інформацію» у редакції, яка була від 6 січня 2011 року, де було зазначено, що Інформаційна діяльність – це сукупність дій, спрямованих на задоволення інформаційних потреб громадян, юридичних осіб і держави [5, с. 33]. На думку автора, при визначенні змісту поняття інформаційної діяльності органів публічної влади доцільно виходити саме з такого підходу, одночасно враховуючи положення чинного інформаційного законодавства та специфіку функціонування відповідних органів [6, с. 35] і визначати інформаційну діяльність органів публічної влади як «..сукупність дій щодо створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації, що реалізуються органами державної влади, органами місцевого самоврядування, іншими суб'єктами, що здійснюють владні управлінські функції в межах визначеної законодавством компетенції, у тому числі на виконання делегованих повноважень, спрямованих на задоволення як власних інформаційних потреб, так і інформаційних потреб сторонніх суб'єктів» [6, с. 34].

Водночас чинний Закон України «Про інформацію», в редакції від 20.01.2026 року не містить легального визначення поняття інформаційної діяльності, проте встановлює її основні види. Зокрема, відповідно до статті 9 цього Закону, до таких видів належать створення, збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорона та захист інформації [7].

З урахуванням специфіки діяльності ДБР, інформаційна діяльність цього органу, на нашу думку, може бути визначена як врегульована нормами права та внутрішніми актами сукупність процесів, спрямованих на забезпечення створення збирання, одержання, зберігання, використання, поширення, охорони та захисту інформації з метою виконання завдань із запобігання, виявлення, припинення, розкриття і розслідування злочинів.

Зміст інформаційної діяльності ДБР тісно пов'язаний із категорією інформаційних відносин, які виникають у процесі функціонування правоохоронних органів. Інформаційні відносини у цій сфері становлять врегульовані нормами права суспільні відносини, що виникають з приводу створення, обігу та використання інформації у діяльності правоохоронних органів.

Співвідношення зазначених понять полягає в тому, що інформаційна діяльність виступає практичною формою реалізації інформаційних відносин. Іншими словами, інформаційні відносини відображають юридичну природу відповідних процесів, тоді як інформаційна діяльність характеризує їх

фактичне здійснення. У діяльності ДБР інформаційні відносини набувають особливого змісту, оскільки пов'язані з обігом службової, конфіденційної та процесуальної інформації, що має обмежений доступ та підлягає спеціальному правовому режиму.

Таким чином, інформаційна діяльність ДБР є складною багаторівневою системою, яка функціонує в межах інформаційних відносин правоохоронної сфери та забезпечує реалізацію повноважень органу досудового розслідування.

З урахуванням функціонального призначення ДБР, інформаційна діяльність цього органу набуває спеціального характеру та пов'язана із забезпеченням кримінального провадження, аналітичної обробки даних, а також захисту інформації з обмеженим доступом. При цьому обробка інформації, що містить персональні дані, здійснюється з урахуванням вимог Закон України «Про захист персональних даних» [8].

Отже, інформаційна діяльність ДБР є формою реалізації інформаційних відносин, яка має прикладний характер та спрямована на забезпечення виконання функцій цього правоохоронного органу.

Варто зазначити, що ефективність інформаційної діяльності ДБР значною мірою залежить від належного організаційно-правового забезпечення, яке формує основу для функціонування відповідних процесів та механізмів.

В загальному, поняття організаційно-правового забезпечення будь-якої діяльності органів державної влади та правоохоронних органів слід розглядати за критеріями достатності законодавчої бази для ефективного здійснення інформаційної діяльності, відповідністю діючого законодавства України щодо інформаційної діяльності органів влади та правоохоронних органів вимогам законодавства ЄС у цій галузі; ергономічність структурної організації, що забезпечує інформаційну діяльність органів державної влади та правоохоронних органів [9, с.102].

Організаційно-правове забезпечення не слід путати з поняттям організаційно-правові засади, і ми погоджуємося з думкою Л. Є. Кисіль, що «...поняття «організаційно-правові засади» та «організаційно-правове забезпечення» є близькими за змістом, але не тотожними, оскільки термін «засади» означає основи чогось; те головне, на чому ґрунтується, базується що-небудь; а термін «забезпечення» – дію за значенням «забезпечити»; передбачає застосування сукупності адміністративних, фінансових, організаційних, інформаційних та матеріально-технічних засобів пізнання таких явищ/діяльності» [10, с. 222].

У науковому розумінні організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності, на нашу думку, доцільно розглядати як комплекс взаємопов'язаних правових норм та організаційних заходів, спрямованих на впорядкування діяльності відповідного органу та створення умов для реалізації його інформаційних функцій. У контексті діяльності ДБР таке забезпечення охоплює не лише законодавче регулювання, а й систему внутрішніх управлінських механізмів, в тому числі і регламенти, інструкції, порядок функціонування електронних систем, службовий контроль, аудит інформаційної безпеки, розмежування доступу до інформації.

Як вже було зазначено раніше, ДБР у своїй діяльності керується Конституцією України, міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, законами України, а також іншими нормативно-правовими актами, прийнятими на їх основі [1]. Із цього слідує, що організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності ДБР базується на комплексі нормативно-правових актів, серед яких ключове значення мають Кримінальний процесуальний кодекс України, Закон України «Про Державне бюро розслідувань», Закон України «Про інформацію», Закону України «Про доступ до публічної інформації», Закон України «Про захист персональних даних», та підзаконні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність ДБР в сфері інформаційних відносин. При цьому жоден нормативно-правовий акт не містить визначення організаційно-правового забезпечення стосовно інформаційної діяльності органу.

На нашу думку, організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності ДБР можна визначити як сукупність нормативно-правових актів, внутрішніх регламентів, процедур, організаційних структур та технічних засобів, що регламентують порядок створення, обробки, зберігання, використання, поширення та захисту інформації у процесі здійснення повноважень ДБР. До структури такого забезпечення, виходячи з визначення, доцільно віднести нормативно-правову, організаційно-комунікаційну, процедурну та технічну складові, які в сукупності і визначають зміст та сутність організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР.

Нормативно-правова складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР є фундаментальною основою функціонування відповідних інформаційних процесів та визначає правові межі, принципи і порядок здійснення такої діяльності. Вона охоплює систему нормативно-правових

актів різної юридичної сили, які регламентують порядок створення, обробки, використання, поширення та захисту інформації у діяльності органу.

Вважаємо, що ефективність нормативно-правового забезпечення інформаційної діяльності правоохоронних органів безпосередньо впливає на якість управлінських рішень, рівень забезпечення законності та захисту прав людини. Як справедливо підкреслюється у науковій літературі, достатній рівень інформаційного забезпечення є важливою умовою ефективного функціонування правоохоронних органів та запобігання правопорушенням [11, с. 130]. Водночас дослідники наголошують на необхідності удосконалення міжвідомчих механізмів інформаційного обміну та приведення їх у відповідність до сучасних стандартів інформаційного суспільства [12, с. 107].

Слід також зазначити, що у діяльності ДБР нормативно-правова складова має певні недоліки, пов'язані з фрагментарністю правового регулювання та відсутністю єдиного комплексного підходу до визначення інформаційної діяльності як окремого напрямку функціонування органу та визначення. Це зумовлює необхідність подальшого вдосконалення законодавства шляхом чіткого визначення змісту інформаційної діяльності ДБР, закріплення її принципів, форм та механізмів реалізації, а також встановлення ефективних гарантій захисту інформації.

Організаційно-комунікаційна складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР, охоплює систему управління інформаційними потоками, розподіл повноважень між структурними підрозділами, порядок взаємодії з іншими органами державної влади та міжнародними інституціями та впорядкування управлінських і комунікаційних процесів у межах його компетенції а також визначає порядок доступу до інформації, її поширення, обміну між органами, а також взаємодії з громадськістю.. Вона базується на побудові чіткої системи управління інформаційними потоками, що забезпечує своєчасне надходження, обробку, зберігання та використання інформації для виконання завдань досудового розслідування та аналітичної діяльності. Важливим при цьому є розподіл повноважень між структурними підрозділами ДБР щодо роботи з інформацією. Це включає визначення відповідальних підрозділів за збір, аналітичну обробку, захист та передачу інформації, а також встановлення внутрішніх процедур координації між ними. Такий підхід відповідає загальним тенденціям адміністративно-правового регулювання діяльності правоохоронних органів, де інформаційна компетенція реалізується через систему організаційних зв'язків і процедур, що забезпечують легітимність та ефективність інформаційного обміну. На нашу думку, інформаційна компетенція та принципи інформаційної взаємодії формують основу для встановлення стандартів поведінки правоохоронних органів, забезпечення законності та захисту прав людини [13, с. 171]

Не менш значущим в складі організаційної складової є організаційний механізм взаємодії ДБР з іншими органами державної влади та міжнародними інституціями. Як зазначав О. С. Дяковський, «... створення дієвої системи інформаційної взаємодії є складним завданням, яке може бути реалізоване тільки шляхом створення сильних партнерських зв'язків на всіх рівнях, підтримання духу відкритого співробітництва, обміну передовими методами, результатами досліджень та інноваціями» [14, с. 33]. Така взаємодія передбачає обмін інформацією в межах міжвідомчих інформаційних систем, використання спільних баз даних, а також координацію дій у сфері протидії злочинності. У сучасних умовах цифровізації державного управління ефективна інформаційна взаємодія розглядається як обов'язковий елемент адміністративно-правового забезпечення діяльності органів публічної влади, що підвищує рівень оперативності та якості управлінських рішень. Інформаційна взаємодія, що ґрунтується на визначених адміністративно-правових механізмах, є не лише техніко-організаційним інструментом, а й важливим засобом реалізації державної правової політики у сфері захисту прав і свобод громадян, забезпечення законності, правопорядку та зміцнення засад правової держави. Вона має бути невід'ємною частиною загальної стратегії цифрової трансформації держави та узгоджуватися з національними програмами розвитку інформаційного суспільства, а також електронного урядування. У міжнародному вимірі така співпраця також сприяє гармонізації стандартів інформаційної безпеки та інтеграції в глобальні системи обміну даними, що є важливим для виконання функцій ДБР у сфері транскордонного розслідування.

Процедурна складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР є не менш важливим елементом внутрішньоорганізаційного регулювання, що визначає порядок практичної реалізації інформаційних процесів. Вона охоплює систему внутрішніх інструкцій, регламентів, стандартів службової поведінки та алгоритмів дій працівників щодо обробки, доступу, використання й захисту інформації. Її зміст спрямований на забезпечення єдності практик інформаційної діяльності, правової визначеності та мінімізації ризиків порушення інформаційної безпеки. Як зазначається в наукових

підходах, ефективність функціонування правоохоронних органів значною мірою залежить від належної регламентації інформаційних процедур і чіткого визначення порядку доступу до інформаційних ресурсів. Ефективне законодавче та адміністративне забезпечення в інформаційній сфері має поєднувати гнучкість, швидкість реагування на загрози, контроль за дотриманням процедур і чітке розмежування відповідальності між різними органами влади [15, с. 456]. Ми погоджуємося з таким визначенням і вважаємо, що такий підхід в регламентуванні процедурних моментів дозволить зберегти баланс між відкритістю діяльності ДБР, захистом прав людини і забезпеченням національної безпеки.

Нормативну основу процедурної складової становлять вже раніше зазначені закони, та підзаконні нормативно-правові акти, зокрема відомчі накази ДБР. Зокрема, наприклад, Наказ Державного бюро розслідувань від 05.01.2023 № 8 «Про затвердження Порядку забезпечення доступу до публічної інформації у Державному бюро розслідувань та його територіальних управліннях» [16] та Наказ Державного бюро розслідувань від 19.06.2024 № 250 «Про затвердження Змін до Порядку забезпечення доступу до публічної інформації у Державному бюро розслідувань та його територіальних управліннях» [17] регламентує процедури подання, реєстрації та розгляду інформаційних запитів, а також строки їх опрацювання. Наказ ДБР від 29.06.2021 № 373 «Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію» [18] встановлює правовий режим обмеженого доступу до інформації, визначаючи межі її використання у службовій діяльності.

Наказом Міністерства економіки України, Міністерства внутрішніх справ України від 10 липня 2023 року № 7714/55 [19] визначається порядок електронної інформаційної взаємодії між Міністерством економіки України, Міністерством внутрішніх справ України та іншими центральними органами виконавчої влади, діяльність яких координується Кабінетом Міністрів України через відповідних віце-прем'єр-міністрів і міністрів. Такий порядок регламентує автоматизований обмін інформацією між зазначеними органами з метою забезпечення належного виконання ними своїх повноважень, передбачених законодавством.

Отже, важливою складовою процедурного регулювання є як зовнішні так і внутрішні алгоритми дій працівників ДБР щодо доступу до інформації та її використання у службовій діяльності. Вони передбачають розмежування рівнів доступу, порядок авторизації, фіксацію інформаційних операцій і контроль за їх законністю. На нашу думку, стандартизація процедур роботи з інформацією забезпечує баланс між оперативністю інформаційного обміну та вимогами інформаційної безпеки, а також підвищує ефективність управлінських рішень у правоохоронній сфері. Таким чином, процедурна складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності виступає особливим механізмом забезпечення впорядкованості інформаційної діяльності ДБР і гарантує її відповідність вимогам законності та інформаційної безпеки.

Щодо технічної складової організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності, то тут слід зазначити, сучасні інформаційно-комунікаційні технології пропонують правоохоронним органам інструменти для оптимізації слідчих процесів, підвищення ефективності забезпечення ними безпеки тощо [20, с. 64]. Технічна складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності охоплює функціонування електронних інформаційних систем, державних реєстрів і баз даних, які забезпечують обробку, зберігання та передачу інформації в діяльності органів публічної влади, зокрема правоохоронних органів, в т.ч. і ДБР. Її нормативною основою є Закон України «Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах» [21], який визначає інформаційно-комунікаційну систему як організаційно-технічну систему обробки інформації із застосуванням програмних і технічних засобів та встановлює вимоги до її захисту. На нашу думку, сучасні інформаційні системи державного управління мають бути побудовані з урахуванням вимог кібербезпеки, конфіденційності та цілісності даних, оскільки саме технічні механізми визначають рівень захищеності інформаційного середовища. Також важливе значення має системний підхід до захисту інформації, який передбачає поєднання організаційних і технічних заходів, включаючи контроль доступу, резервування даних та криптографічний захист. Технічна складова організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності формує інфраструктурну основу інформаційної діяльності, забезпечуючи інтеграцію реєстрів, баз даних і систем електронної взаємодії в єдине безпечне інформаційне середовище. Особливе значення у цьому контексті має функціонування електронних систем, зокрема реєстрів та інформаційних платформ, які забезпечують оперативний доступ до даних та їх аналітичну обробку. Водночас важливим є забезпечення належного рівня інформаційної безпеки та захисту персональних даних.

Таким чином, організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності ДБР є комплексною категорією, що поєднує правові норми та управлінські механізми, спрямовані на ефективне функціонування

інформаційної системи органу. Його належна реалізація виступає необхідною умовою забезпечення законності, ефективності та прозорості діяльності ДБР.

Висновки. Таким чином, проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності ДБР має складну, багатокомпонентну структуру, яка є ключовою новелою запропонованого підходу. Його зміст доцільно розкривати через систему взаємопов'язаних складових – нормативно-правову, організаційно-комунікаційну, процедурну та технічну, кожна з яких виконує самостійну, але водночас інтегровану функцію у забезпеченні інформаційної діяльності органу.

Нормативно-правова складова визначає правові межі та принципи інформаційної діяльності ДБР, формує базові гарантії її здійснення та закріплює компетенційні засади. Організаційно-комунікаційна складова забезпечує управління інформаційними потоками, розподіл повноважень між структурними підрозділами та ефективну взаємодію з іншими органами державної влади і міжнародними інституціями. Процедурна складова конкретизує порядок практичної реалізації інформаційних процесів через внутрішні регламенти, інструкції та алгоритми дій працівників, тоді як технічна складова формує інфраструктурну основу функціонування електронних інформаційних систем, реєстрів і засобів захисту інформації.

Отже, запропоноване виокремлення складових організаційно-правового забезпечення інформаційної діяльності ДБР дозволяє системно структурувати цей правовий інститут та чітко визначити функціональне навантаження кожного його елемента. Такий підхід забезпечує цілісне розуміння механізму інформаційної діяльності органу та створює підґрунтя для подальшого вдосконалення його правового та організаційного регулювання.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12.11.2015 № 794-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/794-19> (дата звернення: 29.04.2026).
2. Коваленко Л. П. Інформаційна діяльність. Правова інформатика. 2012. № 4. С. 10–13.
3. Інформаційне право України та електронне право високих технологій (електронний курс лекцій українською мовою) / Автор – доцент кафедри кримінального права та правосуддя ЗНУ, кандидат юридичних наук, доцент Олег Володимирович Синєокий; Запорізький національний університет; Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [цифрова мікроформа e-text]. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. 215 ел. с. URL: <chrome-extension://kdpelmjpfafjppnhbloffcjpeomlnpah/https://kul-lib.narod.ru/bibl.files/ILaw/10sovipu.pdf> (дата звернення: 28.04.2026).
4. Марущак А. І. Інформаційне право: Доступ до інформації : навчальний посібник. Київ : КНТ, 2007. 532 с.
5. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII (в редакції від 06.01.2011, втратив чинність). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110106#Text> (дата звернення: 25.04.2026).
6. Танчинець М. М. Поняття, зміст та види інформаційної діяльності органів публічної влади України. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2016. Вип. 39(2). С. 31–35. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39\(2\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39(2)_8) (дата звернення: 29.04.2026).
7. Закон України «Про інформацію» від 02.10.1992 № 2657-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> (дата звернення: 29.04.2026).
8. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17> (дата звернення: 25.04.2026).
9. Ніколаєв В. О. Організаційно-правове забезпечення інформаційної діяльності органів державної влади. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія». Серія : Державне управління. 2015. Т. 263, вип. 252. С. 101–106. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2015_263_252_19 (дата звернення: 30.04.2026).
10. Кисіль Л. Є. Категорія організаційно-правового забезпечення в науці адміністративного права та законодавстві України. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 9. С. 222–225. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/53> (дата звернення: 29.04.2026).
11. Мігалатюк В. В. Інформаційне забезпечення адміністративної діяльності правоохоронних органів. Наукові записки. Серія: Право. 2024. № 16. С. 128–132. DOI: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-128-132>.
12. Банах С. В. Поняття інформаційної діяльності правоохоронних органів. Актуальні проблеми правознавства. 2019. Вип. 3. С. 107–112. DOI: <https://doi.org/10.35774/app2019.03.107>.
13. Москалик О. М. Інформаційна компетенція Державного бюро розслідувань як основа взаємодії з іншими суб'єктами правоохоронної системи. Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права. 2026. Вип. 1. DOI: <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2026.1.26>.

14. Дяковський О. С. Основні засади та принципи протидії дезінформації// Юридичний вісник. 2024. № 4. С. 30–36. DOI <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2024.4>.
15. Кондратенко В. М., Сокурєнко О. А. Адміністративно-правові засади забезпечення інформаційної безпеки та доступу до публічної інформації в діяльності правоохоронних органів сектору національної безпеки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2025. Вип. 2 (89). С. 452–457. DOI <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.69>.
16. Наказ Державного бюро розслідувань від 05.01.2023 № 8 «Про затвердження Порядку забезпечення доступу до публічної інформації у Державному бюро розслідувань та його територіальних управліннях». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0008911-23> (дата звернення: 29.04.2026).
17. Наказ Державного бюро розслідувань від 19.06.2024 № 250 «Про затвердження Змін до Порядку забезпечення доступу до публічної інформації у Державному бюро розслідувань та його територіальних управліннях». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0250911-24> (дата звернення: 29.04.2026).
18. Наказ Державного бюро розслідувань від 29.06.2021 № 373 «Про затвердження Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у центральному апараті та територіальних управліннях Державного бюро розслідувань». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0373911-21> (дата звернення: 27.04.2026).
19. Наказ Міністерства економіки України, Міністерства внутрішніх справ України від 10.07.2023 № 7714/558 «Про затвердження Порядку електронної інформаційної взаємодії Міністерства економіки України, Міністерства внутрішніх справ України та центральних органів виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується Кабінетом Міністрів України через Першого віце-прем'єра України – Міністра економіки України та Міністра внутрішніх справ України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1246-23> (дата звернення: 29.04.2026).
20. Жученко О. Д. Вплив сучасних інформаційних технологій на діяльність правоохоронних органів: основні тенденції та ризики. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2024. Вип. 86. Ч. 5. С. 59–65. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.8>.
21. Про захист інформації в інформаційно-комунікаційних системах. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 29.04.2026).

References

1. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan: Zakon Ukrainy No 794-VIII [On the State Bureau of Investigation: Law of Ukraine No. 794-VIII] (2015, November 12). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/794-19> [in Ukrainian].
2. Kovalenko, L. P. (2012). Informatsiina diialnist [Information activity]. Pravova informatyka – Legal Informatics, 4, 10–13 [in Ukrainian].
3. Informatsiine pravo Ukrainy ta elektronne pravo vysokyykh tekhnolohii (elektronnyi kurs lektsii ukrainskoiu movoiu) [Information Law in Ukraine and High-Tech E-Law (online lecture course in Ukrainian)] (2010) / Avtor – dotsent kafedry kryminalnogo prava ta pravosuddia ZNU, kandydat yurydychnykh nauk, dotsent Oleh Volodymyrovych Synieokyi; Zaporizkyi natsionalnyi universytet; Natsionalna biblioteka Ukrainy im. V. I. Vernadskoho [tsyfrova mikroforma e-text]. Zaporizhzhia: ZN U. Retrieved from <chrome-extension://kdpelmjpfafjppnhbloffcjpeomlnpah/https://kul-lib.narod.ru/bibl.files/ILaw/10sovipu.pdf> [in Ukrainian].
4. Marushchak, A. I. (2007). Informatsiine pravo: Dostup do informatsii [Information law: Access to information]. Kyiv: KNT [in Ukrainian].
5. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy No 2657-XII [On Information: Law of Ukraine No. 2657-XII]. (1992, October 2; amended 2011). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12/ed20110106#Text> [in Ukrainian].
6. Tanchynets, M. M. (2016). Poniattia, zmist ta vydy informatsiinoi diialnosti orhaniv publichnoi vlady Ukrainy [Concept, content and types of information activity of public authorities in Ukraine]. Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series, 39(2), 31–35. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39\(2\)_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvuzhpr_2016_39(2)_8) [in Ukrainian].
7. Pro informatsiiu: Zakon Ukrainy No 2657-XII [On Information: Law of Ukraine No. 2657-XII]. (1992, October 2). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2657-12> [in Ukrainian].
8. Pro zakhyst personalnykh danykh: Zakon Ukrainy No 2297-VI [On Personal Data Protection: Law of Ukraine No. 2297-VI]. (2010, June 1). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/2297-17> [in Ukrainian].

9. Nikolaiev, V. O. (2015). Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia informatsiinoi diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady [Organizational and legal support of information activity of public authorities]. *Naukovi pratsi Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly. Serii: Derzhavne upravlinnia – Scientific Papers of Petro Mohyla Black Sea State University. Public Administration Series*, 263, 101–106. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2015_263_252_19 [in Ukrainian].
10. Kysil, L. Ye. (2020). Katehoriia orhanizatsiino-pravovoho zabezpechennia v nausti administratyvnoho prava ta zakonodavstvi Ukrainy [Category of organizational and legal support in administrative law]. *Yurydychni naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal Scientific Electronic Journal*, 9, 222–225. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-9/53> [in Ukrainian].
11. Mihalatiuk, V. V. (2024). Informatsiine zabezpechennia administratyvnoi diialnosti pravookhoronnykh orhaniv [Information support of administrative activity of law enforcement agencies]. *Naukovi zapysky. Serii: Pravo – Scientific Notes. Law Series*, 16, 128–132. Retrieved from <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2024-16-128-132> [in Ukrainian].
12. Banakh, S. V. (2019). Poniattia informatsiinoi diialnosti pravookhoronnykh orhaniv [Concept of information activity of law enforcement agencies]. *Aktualni problemy pravozaivstva – Actual Problems of Jurisprudence*, 3, 107–112. Retrieved from <https://doi.org/10.35774/app2019.03.107> [in Ukrainian].
13. Moskalyk, O. M. (2026). Informatsiina kompetentsiia Derzhavnoho biuro rozsliduvan yak osnova vzaiemodii z inshymy subiektamy pravookhoronnoi systemy [Information competence of the State Bureau of Investigation as a basis for interaction]. *Dniprovskiy naukovyi chasopys publichnogo upravlinnia, psykholohii, prava – Dnipro Scientific Journal of Public Administration, Psychology, Law*, 1. Retrieved from <https://doi.org/10.51547/ppp.dp.ua/2026.1.26> [in Ukrainian].
14. Diakovskiy, O. S. (2024). Osnovni zasady ta pryntsypy protydii dezinformatsii [Fundamental principles of countering disinformation]. *Yurydychni visnyk – Legal Bulletin*, 4, 30–36. Retrieved from <https://doi.org/10.32782/yuv.v4.2024.4> [in Ukrainian].
15. Kondratenko, V. M., & Sokurenko, O. A. (2025). Administratyvno-pravovi zasady zabezpechennia informatsiinoi bezpeky ta dostupu do publichnoi informatsii v diialnosti pravookhoronnykh orhaniv [Administrative and legal principles of information security and access to public information in the activities of law enforcement agencies]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, 2(89), 452–457. Retrieved from <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2025.89.2.69> [in Ukrainian].
16. Nakaz Pro zatverdzhennia Poriadku zabezpechennia dostupu do publichnoi informatsii No 8 [Order on approval of the procedure for ensuring access to public information No. 8]. (2023, January 11). Derzhavne biuro rozsliduvan. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0008911-23> [in Ukrainian].
17. Nakaz Pro zatverdzhennia zmin do Poriadku zabezpechennia dostupu do publichnoi informatsii No 250 [Order on approval of amendments to the procedure for ensuring access to public information No. 250]. (2024, December 29). Derzhavne biuro rozsliduvan. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0250911-24> [in Ukrainian].
18. Nakaz Pro zatverdzhennia pereliku vidomostei, shcho stanovliat sluzhbovu informatsiiu No 373 [Order on approval of the list of information constituting official information No. 373]. (2021, October 29). Derzhavne biuro rozsliduvan. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/v0373911-21> [in Ukrainian].
19. Nakaz Pro zatverdzhennia poriadku elektronnoi informatsiinoi vzaiemodii No 7714/558 [Order on approval of the procedure for electronic information cooperation No. 7714/558]. (2023, October 18). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/go/z1246-23> [in Ukrainian].
20. Zhuchenko, O. D. (2024). Vplyv suchasnykh informatsiinykh tekhnolohii na diialnist pravookhoronnykh orhaniv [Impact of modern information technologies on law enforcement agencies]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Pravo – Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Law Series*, 86, 59–65. Retrieved from <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.5.8> [in Ukrainian].
21. Pro zakhyst informatsii v informatsiino-komunikatsiinykh systemakh: Zakon Ukrainy No 80/94-VR [On Protection of Information in Information and Communication Systems: Law of Ukraine No. 80/94-VR]. (1994, February 5). Verkhovna Rada Ukrainy. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80/94-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian].

Стаття надійшла 08.05.2026

Стаття прийнята до друку 15.06.2026

Опубліковано 31.08.2026